

راهنمای کوتاه و عملی نگارش پایان نامه های کیفی

نویسندگان:

دکتر رضا مبشرنیا

دکتر نظرعلی هراتی

سرشناسه : مبشرنیا، رضا، ۱۳۴۴-

عنوان و نام پدیدآور: راهنمای کوتاه و عملی نگارش پایان نامه های کیفی / نویسندگان رضا مبشرنیا، نظرعلی هراتی.

مشخصات نشر : تهران: نارون دانش، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۲۱۲ ص؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.

شابک : ۷-۷۵-۶۹۲۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : پایان نامه ها : Dissertations, Academic

موضوع : تحقیق -- روش شناسی : Research -- Methodology

موضوع : نگارش علمی فن -- علوم و تکنولوژی : Technical writing -- Science and technology

شناسه افزوده : هراتی، نظرعلی، ۱۳۴۸ - Harati, NazarAli

رده بندی کنگره : ۳۶۹-۱

رده بندی دیویی : ۸۰۸.۶۶

شماره کتابشناسی ملی : ۴۵۰۲۴

آدرس: میدان انقلاب اسلامی، خیابان کارگر شمالی، خیابان

نصرت شریانی، پلاک هفتادودو، واحد یک

شماره تماس: ۱۳۷۰۶، ۰۹۲۲۶ و ۰۲۱۶۶۹۳۲۲۴۵

آدرس الکترونیک: narvanpub@gmail.com

آدرس سایت: www.narvanpub.com

عنوان کتاب: راهنمای کوتاه و عملی نگارش پایان نامه های کیفی

نویسندگان: دکتر رضا مبشرنیا، دکتر نظرعلی هراتی

صفحه آرا: اکرم ملک نژاد

طراح جلد: الویرا صیامی

ناشر: انتشارات نارون دانش

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

ISBN: 978-622-6924-75-7

فهرست مطالب

۱۱.....	پیشگفتار.....
۱۵.....	فصل اول: کلیات
۱۷.....	۱-۱- مقدمه.....
۱۹.....	۱-۲- تعریف پایان نامه کیفی.....
۲۵.....	فصل دوم: ویژگیهای پایان نامه کیفی
۲۷.....	۱-۱- مقدمه.....
۲۸.....	۱-۲- ویژگیهای پایان نامه کیفی خوب.....
۳۱.....	۲-۳- تعیین محدوده پژوهش کیفی.....
۳۲.....	۲-۴- چگونگی دسترسی به ایده های پژوهشی در پژوهش کیفی.....
۳۴.....	۲-۵- ایجاد سؤال پژوهش در پژوهش های کیفی.....
۳۵.....	۲-۶- انجام پایان نامه میان رشته ای.....
۳۸.....	۲-۷- مرجعیت و تسلط علمی.....
۴۰.....	۲-۸- مباحثه.....
۴۵.....	فصل سوم: اساتید راهنما و کمیته پایان نامه
۴۷.....	۳-۱- مقدمه.....
۴۸.....	۳-۲- کمیته پایان نامه به عنوان اولین مخاطب پژوهشگر کیفی.....
۴۸.....	۳-۲-۱- اساتید راهنما.....
۴۹.....	۳-۲-۲- انتخاب اساتید راهنما.....
۴۹.....	۳-۳- کار با کمیته پایان نامه.....
۵۰.....	۳-۴- طرز برخورد پژوهشگر با انتقادات کمیته پایان نامه.....
۵۳.....	فصل چهارم: رعایت اصول اخلاقی و حقوق پاسخگویان
۵۵.....	۴-۱- مقدمه.....

۵۶	۲-۴- اصول اخلاقی در پژوهشهای کیفی
۵۸	۳-۴- اهمیت رعایت اصول اخلاقی در پژوهشهای کیفی
۶۰	۴-۴- مسائل شخصی، امور محرمانه، گمنامی پاسخگویان و ذخیره سازی داده ها
۶۳	فصل پنجم: پروپوزال (پیشنهاد) پایان نامه کیفی
۶۵	۱-۵- مقدمه
۶۷	۱-۵- بخشهای پروپوزال پایان نامه های کیفی
۶۷	۱-۲-۵- مقدمه
۶۷	۲-۵- بیان مسئله
۷۳	۱-۲-۵- هدف، اهداف (پژوهش)
۷۳	۲-۵- مرور ادبیات تحقیق (پیشینه تحقیق)
۷۵	۵-۲-۵- متدولوژی، روش شناسی تحقیق
۷۵	۶-۲-۵- ترتیب فصلها
۷۶	۷-۲-۵- بخش پایانی
۷۷	۸-۲-۵- بخشهای متداول در پروپوزال های دانشگاه های ایران
۷۹	فصل ششم: جمع آوری و تحلیل داده ها در پژوهش کیفی
۸۱	۱-۶- مقدمه
۸۳	۲-۶- مهم ترین روشهای جمع آوری و تحلیل داده های کیفی
۸۴	۱-۲-۶- مطالعه موردی
۸۸	۱-۱-۲-۶- تحلیل داده ها در مطالعه موردی
۸۹	۲-۲-۶- مشاهده
۹۰	۱-۲-۲-۶- انواع مشاهده
۹۱	۲-۲-۲-۶- اشکالات استفاده از مشاهده به عنوان روشی برای گردآوری داده های کیفی
۹۲	۳-۲-۲-۶- روش های ثبت مشاهده

۹۳	۶-۲-۲-۱-۳- ثبت روایی
۹۳	۶-۲-۲-۳- استفاده از مقیاس عددی
۹۴	۶-۲-۲-۳- ثبت وقایع به صورت صوتی- تصویری
۹۴	۶-۲-۲-۴- مراحل عملی متداول در گردآوری داده‌ها در روش مشاهده
۹۸	۶-۲-۲-۵- مشاهده میدانی آنالیز (برخط)
۹۹	۶-۲-۲-۶- تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مشاهده
۱۰۱	۶-۲-۳- مصاحبه
۱۰۱	۶-۲-۳-۱- مراحل یک مصاحبه
۱۰۲	۶-۲-۳- انواع مصاحبه
۱۰۲	۶-۲-۳-۱- انواع مصاحبه بر اساس ساختار
۱۰۴	۶-۲-۳-۲- عوامل مؤثر در انجام یک مصاحبه موفق
۱۰۵	۶-۲-۳-۴- مراحل انجام مصاحبه
۱۰۸	۶-۲-۴- پرسشنامه
۱۰۹	۶-۲-۴-۱- انواع سؤالیهای پرسشنامه
۱۱۱	۶-۲-۴-۲- توزیع پرسشنامه و گردآوری داده‌ها
۱۱۳	۶-۲-۴-۳- مراحل عملی توزیع و گردآوری پرسشنامه پستی و حضوری
۱۲۲	۶-۲-۵- آزمون‌ها
۱۲۳	۶-۲-۶- گروه‌های کانونی
۱۲۵	۶-۲-۶-۱- مراحل عملی گردآوری داده‌ها از طریق گروه‌های کانونی
۱۲۷	۶-۲-۷- اقدام پژوهی (پژوهش در عمل)
۱۲۹	۶-۲-۷-۱- اصول اساسی اقدام پژوهی
۱۳۱	۶-۲-۷-۲- تحلیل داده‌های اقدام پژوهی
۱۳۲	۶-۲-۸- مطالعات طولی (در زمانی)
۱۳۳	۶-۲-۸-۱- روش‌های گردآوری داده‌ها در پژوهشهای طولی
۱۳۵	۶-۲-۸-۲- تحلیل داده‌ها در مطالعات طولی

۹-۲-۶- گردآوری و تحلیل داده‌های حاصله از مطالعه ساخته‌های دست بشر..... ۱۳۶

۱۰-۲-۶- یادآورها (یادآور نویسی)..... ۱۳۷

۱۱-۲-۶- یادداشت‌های روزانه..... ۱۳۸

۱۲-۲-۶- داده‌های روایی..... ۱۴۱

۱۳-۲-۶- جمع‌آوری داده‌ها در تحلیل مکالمه..... ۱۴۳

۱۴-۲-۶- تحلیل گفتمان (سخن‌کاوی)..... ۱۵۰

۱۵-۲-۶- روش‌های عملی گردآوری داده‌ها در تحلیل گفتمان..... ۱۵۱

۱۶-۲-۶- نام‌های عملی تحلیل گفتمان..... ۱۵۳

۱۷-۲-۶- قوم‌نگاری..... ۱۵۴

۱۸-۲-۶- تحلیل داده‌های قوم‌نگاری..... ۱۵۵

۱۹-۲-۶- گردآوری داده‌ها همراه (متحرک)..... ۱۵۸

۲۰-۲-۶- ویدئوگرافی (ویدئو نگاری)..... ۱۶۰

۲۱-۲-۶- مراحل عملی گردآوری داده‌ها از طریق ویدئوگرافی..... ۱۶۱

۲۲-۲-۶- گردآوری داده‌های تصویری..... ۱۶۵

۲۳-۲-۶- جمع‌آوری داده‌های رسانه‌ای: صدا، تصویر و فیلم..... ۱۶۹

۲۴-۲-۶- صدا به عنوان منبع داده‌ها..... ۱۷۲

۲۵-۲-۶- اسناد و مدارک..... ۱۷۴

۲۶-۲-۶- تحلیل مدارک و اسناد..... ۱۷۷

۲۷-۲-۶- تحلیل محتوا..... ۱۸۰

۲۸-۲-۶- مراحل عملی تحلیل محتوا..... ۱۸۲

۲۹-۲-۶- گردآوری و تحلیل داده‌های زندگینامه‌نویسی و خودزندگینامه‌نویسی..... ۱۸۵

فصل هفتم: فصل‌های پایان‌نامه کیفی..... ۱۸۷

۱-۷- مقدمه..... ۱۸۹

۲-۷- ترتیب فصل‌های پایان‌نامه..... ۱۸۹

۱۹۰	فصل اول: مقدمه
۱۹۲	فصل دوم: مرور ادبیات تحقیق (پیشینه تحقیق)
۱۹۴	فصل سوم: روش تحقیق (متدولوژی) و روند آن
۱۹۵	۱-۳-۲۰-۷ انتخاب نمونه در پژوهش‌های کیفی
۱۹۷	فصل چهارم: یافته‌های پژوهش
۱۹۸	۵-۲-۷ فصل پنجم: نتیجه‌گیری و تفسیر اطلاعات
۱۹۹	فصل هشتم: نگارش پایان‌نامه کیفی
۲۰۱	۱-۸ مقدمه
۲۰۲	۲-۸ شروع نگارش
۲۰۲	۳-۸ تفاوت‌های فردی در نگارش پایان‌نامه
۲۰۳	۴-۸ مدیریت زمان در نگارش پایان‌نامه
۲۰۳	۵-۸ نکات زبانی و دستورالافتادگی نگارش پایان‌نامه
۲۰۴	۱-۵-۸ استفاده از جملات معلوم برای جملات مجهول
۲۰۴	۲-۵-۸ استفاده از زمان مناسب برای جملات
۲۰۵	فصل نهم: دفاع از پایان‌نامه کیفی
۲۰۷	۱-۹ مقدمه
۲۰۷	۲-۹ قبل از دفاع، دفاع، پس از دفاع
۲۰۹	۳-۹ آمادگی برای دفاع
۲۱۱	۴-۹ مقابله با اضطراب و تنش‌های روانی

پیشگفتار

با کمال پشیمانی و تألم، در پایان نامه تحصیلی در مقاطع تحصیلات تکمیلی از جمله واحدهای سربست سازی است که از همان ابتدای تحصیل به مهمترین دغدغه دانشجویان تبدیل می شود. اکثر دانشجویان از نخستین نیمسال تحصیلی تصمیم می گیرند تا موضوع مناسبی برای پایان نامه خود انتخاب کرده و پس از بررسی های لازم و مراجعه به کتابخانه ها و پایان نامه های مرتبط با موضوع خود، اقدام به تهیه پروپوزال (پیشراه) پایان نامه کنند. پس از این مراحل حیاتی و تعیین کننده، دانشجویان درمی یابند که هنوز در آغاز یک راه طولانی قرار دارند که خود فراز و نشیب های فراوانی دارد. اگرچه کتاب های نسبتاً فراوانی در خصوص نگارش پایان نامه نگاشته شده است، اما طایفه بسیار کمی از دانشجویان در خصوص نگارش پایان نامه تا نگارش و دفاع از پایان نامه نیازمند منابع مناسبی است که پاسخگوی پرسشهای فراوانی باشد که ممکن است ذهن دانشجویان را به خود مشغول کند.

کتاب لازم با بهره گرفتن از تجربیات عملی نگارندگان آن که نشأت گرفته از سالها تجربه ایشان در این خصوص است تهیه گردیده. سعی شده است تا

مطالب کتاب به گونه ای تهیه شوند تا گام به گام دانشجویان را همانند یک استاد راهنمای دلسوز از لحظه آغازین انتخاب موضوع تا لحظه دفاع از پایان نامه همراهی نمایند و نیز کلیه نکات علمی را که لازم است دانشجویان برای تهیه یک پایان نامه کیفی بدانند و رعایت نمایند به زبان ساده و با بهره گیری از مثالهای عملی ساده ارائه کنند. در ادامه به طور بسیار مختصر به تشریح مطالب فصلی مختلف کتاب پرداخته می شود تا دانشجویان گرامی با چهارچوب کلی این کتاب آشنا شوند.

اولین فصل کتاب به نیایات لازم در خصوص یک پایان نامه کیفی اختصاص پیدا کرده است. فصل دوم با بر شمردن ویژگی های پایان نامه های کیفی آغاز شده و سپس سعی می کند تا به موضوعات مهمی از جمله نحوه رسیدن به یک موضوع تحقیقی ارزشمند بپردازد. مخاطبان گرامی این کتاب در فصل سوم با نحوه انتخاب اساتید راهنمای نامه و چگونگی تعامل با آنها و همچنین نحوه واکنش به انتقادات کمیته پایان نامه در طی مسیری پژوهشی خود آشنا می شوند. رعایت اصول اخلاقی و احترام به حقوق کاتبان به نوعی داده های یک تحقیق را به وجود می آورند عنوان فصل چهارم کتاب را به خود اختصاص می دهد. فصل پنجم این کتاب به موضوع بسیار مهم و حیاتی تهیه پروپوزال (پیشنهاد) پایان نامه و بخشهای مختلف آن اختصاص پیدا کرده است. فصل ششم نیز که بیشترین حجم کتاب را به خود اختصاص داده است به

گردآوری و تحلیل داده‌های یک پایان‌نامه کیفی می‌پردازد. توجه ویژه به این فصل و رعایت اصول مطرح شده در آن باعث خواهد شد تا مخاطبان گرامی این کتاب با انتقاد عدم رعایت اصول علمی در این خصوص از جانب اساتید راهنما و کمیته داوران روبرو نشوند. فصل‌های تشکیل‌دهنده یک پایان‌نامه نیز در فصل هفتم تشریح شده‌اند. فصل هشتم به نحوه نگارش یک پایان‌نامه کیفی و آنچه لازم است در این خصوص مد نظر قرار بگیرد می‌پردازد. در آخرین فصل این کتاب نیز به‌یادمانده است تا آنچه لازم است برای آمادگی پیش از دفاع (مانند مدیریت اسرار بالا بردن اعتماد به نفس) و در حین دفاع از پایان‌نامه دانسته و رعایت شود، ارائه گردد.

در نگارش کتاب حاضر بعضاً از کلمات متفاوتی برای یک مفهوم استفاده شده است. به عنوان مثال گاهی از «پیشنهاد پایان‌نامه» و گاهی از «پروپوزال»، گاهی از «تحقیق» و گاهی از «پژوهش» استفاده شده است. این کار به دلیل تنوع بخشی به واژه‌ها، افزودن وضوح متنی در جایی که استفاده از یک واژه کوتاه‌تر می‌توانست گویاتر باشد و همچنین آشنایی مخاطبین این کتاب با واژه‌های رایج در روش تحقیق صورت گرفته است.

رضا مبشرنیا

نظرعلی هراتی

زمستان ۱۳۹۸